

PAMÁTKOVÉ AKTUALITY

Nově prohlášené nemovité kulturní památky na území hl. m. Prahy v roce 2013

Kancelářský a obytný dům čp. 947, Praha 1-Nové Město, Růžová 8, 10

Předchůdcem dnešní budovy byl dům prosté klasicistní úpravy, který r. 1841 postavil Karel Duchoslav a r. 1870 částečně upravoval Václav Sigmund. Rondokubistický objekt postavený podle projektu Bohumíra Kozáka v letech 1922–1923 jako budova Bankovního úřadu Ministerstva financí, posléze v letech 1950 a 1993 upravený jako kancelářský a obytný dům s obchody v parteru.

Dvojdům, složený z čelní třítraktové budovy a levého dvoutraktového křídla, je podsklepený, krytý sedlovou a na křídle pultovou střechou. Každá část má samostatný vstup a své protisměrně lomená schodiště. Hlavní průčelí je čtyřpatrové, jedenáctiosé, od 2. patra se sdruženými okny. Celku dominuje úsek 4.–7. osy, sevřený kanelovanými pilastry, zvýrazněný balkonem na konsolách členitě ustupujícího profilu, jehož hranolové zábradlí nese pět klasicizujících soch inspirovaných z antické mytologie, patrně od Ladislava Kofránka. Oba domovní portály rámuji

Obr. 1. Praha 1-Nové Město, čp. 947, kancelářský a obytný dům (foto M. Kracík, 2014).

segmentově vypouklé přízvední pilíře, nesoucí půlkruhový fronton na plastickém pozadí tří stupňovitě podsekávaných říms. V celkovém členění fasády se menší mírou uplatňují kubistické detaily jako římsy nad portály, negativně kónické pilíře pod sochami, převažují však robustní rondokubistické motivy, nápadné zejména na konsolách balkonu a plastických parapetech středního čtyřosí, ale i bankálech oken na křídelních úsecích. Na soklu pravého krajního pilíře v prvním patře hlavní fasády je vyryto projektantovo jméno.

Stylově jednotným způsobem jsou upraveny a dobře dochovány i společné interiéry domu – od architektonického členění vestibulů (levý ve světle růžovém odstínu polychromie, pravý s obkladem okrového a šedého mramoru), přes formování schodištního zábradlí s vkládanými klasovými motivy, až do detailů kování na bytových dveřích. Veřejný interiérový prostor je zachován včetně cenných umělecko-řemeslných prvků, jako jsou kazetové dveře, okna, skleněné pískované a lisované výplně, štuková výzdoba stěn a stopu, kamenné obložení stěn, schodiště, mozaiková a terazzová dlažba, mramorové parapety oken schodiště, kovové zábradlí schodiště s dřevěným madlem, ochranná mříž výtahové kabiny, mříže světlíkových okének do chodby nebo původní závěsná osvětlovací tělesa.

Stavební firma Dušek–Kozák–Máca, které byl architekt Bohumír Kozák součástí, realizovala řadu obytných nájemních domů na celém území Prahy. Dům čp. 947, jež výrazně autorsky poznamenal architekt Bohumír Kozák, již plně představuje výrazný a aktuálně uplatněný projev rondokubistického stylu, od něhož se však autor záhy obrátil k funkcionalismu. Kompozice celku se však podřizuje řádu klasické povahy. Rondokubismus, zvaný také národní styl či české art deco, v pražském kontextu proslavili dva přední čeští architekti, Kozákovští současníci, Pavel Janák

a Josef Gočár. Mladými avantgardisty byl ve své době vysmíván jako „orohlíčkovaný styl“, u nich ale tvořil pouze jednu krátkou epizodu v rozmanité tvorbě a to ještě epizodu, od které se oba architekti později distancovali. I česká historie umění měla dlouho potíže hodnotit rondokubismus jako plnoprávný stylový výraz. V době jeho vzniku, ve 20. letech, jej jako úchylku tehdy zavrhaného kubismu odsoudil teoretik a malíř Karel Teige. Trvalo až do 60. let, než jej Marie Benešová poprvé objektivně zhodnotila jako možný stylový přístup, byť jako jakousi slepou odnož kubismu. Jako rovnocenný stylový výraz ale není rondokubismus, zejména ve srovnání s uctívaným funkcionalismem, rehabilitován dodnes.

Na základě návrhu podaného NPÚ ÚOP HMP, byl dům prohlášen za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 20. 12. 2012 (nabylo právní moci 26. 2. 2013) a zapsán do Ústředního seznamu kulturních památek (ÚSKP) pod rejstříkovým číslem (r. č.) 105022 (obr. 1).

Rozšíření památkové ochrany areálu paláce Voračických z Paběnic čp. 460 a areálu augustiniánského kláštera čp. 468, Praha 2-Nové Město, Ke Karlovu, Kateřinská, Viničná, Apolinářská

Z podnětu NPÚ ÚOP HMP byly Ministerstvem kultury nově prohlášeny za kulturní památku vybrané objekty a pozemky související s areály bývalého augustiniánského kláštera s kostelem sv. Kateřiny a přilehlého paláce Voračických z Paběnic, které byly již dříve zapsány kulturními památkami. Rozšíření památkové ochrany se týká ploch tzv. „Kateřinské zahrady“, bývalé ředitelské vily (nyní nové čp. 2118), tzv. „Nová budova“, kotelny s komínem, ploch bývalé zahrady paláce Voračických a ohradních zdí vymezujících celý blok. Současná podoba a rozloha areálu má kořeny v roce 1826, kdy byl bývalý augustiniánský klášter i s pozemky zakoupen pro potřeby ústavu choromyslných. Postupně docházelo k dalšímu rozšiřování, přístavbám a zahradním úpravám, s provozem ústavu později souvisel také původně barokní palác Voračických z Paběnic. V letech 1842–1843 vznikla v zahradě (podél zrušené ulice Na Větrníku) tzv. „Nová budova“ ústavu choromyslných. Rozlehlá dvoupatrová stavba se svým pojetím řadí k významným příkladům strohé pozdně klasicistní architektury v Praze. V interiéru je umístěna pamětní deska

Obr. 2. Praha 2-Nové Město, areál augustiniánského kláštera s kostelem sv. Kateřiny a areál s palácem Voračických z Paběnic. Orientační plán, zeleně vyznačeny nově prohlášené objekty a plochy.

1 – ředitelská vila čp. 2118;
2 – Nová budova; 3 – Kateřinská zahrada; 4 – kotelna; 5 – plocha bývalé zahrady paláce Voračických z Paběnic; 6 – ohradní zdi se vstupy (do podkladu DKM zakreslil V. Nový, 2014).

Obr. 3. Praha 2-Nové Město, parc. č. 1662 tzv. Nová budova. Pohled na střední část budovy od jihovýchodu (foto M. Kracík, 2014).

Obr. 4. Praha 2-Nové Město, čp. 2118, ředitelská vila. Celkový pohled od jihozápadu (foto M. Kracík, 2014).

zemí ústavu (např. prádelna, kotelna). Z počátku 20. století pochází nejstarší jádro samostatné budovy kotelny s komínem, později dále přistavované. Předmětný areál je ve své dochované podobě příznačným dokladem vývoje života společnosti a proměn města od středověku do současnosti, s určující etapou v 19. století, kdy došlo k jeho funkčnímu sjednocení. Většinu objektů nyní využívá Všeobecné fakultní nemocnice, ředitelská vila byla adaptována pro potřeby mateřské školky, Kateřinská zahrada slouží jako veřejně přístupný park.

Obr. 5. Praha 2-Nové Město, parc. č. 1665, kotelna. Celkový pohled od západu (foto M. Kracík, 2014).

Uvedené objekty a příslušné pozemky byly prohlášeny za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 19. 2. 2013 (nabylo právní moci 8. 3. 2013). Kotelna s komínem a příslušné pozemky s ohradní zdí byly zapsány do ÚSKP pod r. č. 40144/1-1253 jako součást areálu paláce Voračických z Paběnic čp. 460. Ředitelská vila, Nová budova a pozemky tzv. Kateřinské zahrady s ohradními zdmi byly zapsány do ÚSKP pod r. č. 40095/1-1217 jako součást areálu augustiniánského kláštera (obr. 2, 3, 4, 5).

Nákladové nádraží Žižkov čp. 2200, Praha 3-Žižkov, Jana Želivského 2

Koncepce postavení centrálního nákladového nádraží na Žižkově na pozemcích olšanských velkostatků Červený dvůr, Direktorky a Vápenky, vznikla již ve 20. letech 20. století v rámci přestavby pražského železničního uzlu. Jednalo se o nákladnou přestavbu rozplánovanou v celopražském kontextu s cílem racionalizace a optimalizace nákladní dopravy a odlehčení dopravy osobní u všech zbylých pražských nádraží smíšených. V první přípravné etapě byla postavena železniční spojka vedoucí z nádraží ve Vršovicích včetně rozsáhlého kamenného obloukového viaduktu v Malešicích v ulici U Tvrze (1927). Vlastní nádraží na Žižkově v prostoru bývalého Červeného dvora bylo postaveno v období let 1928–1935 jako první stavba jednotného projektu železničních přestaveb v Praze, do provozu byla uvedena 1. 3. 1936. Stavba, jejíž náklady se vyšplhaly na 100 mil. Kč, byla ve své době nejmodernější svého druhu u nás a jednou z technologicky nejpokročilejších v evropských souvislostech, svou koncepcí a vybavením se vyrovnala a v některých ohledech překonala řadu moderních nákladových nádraží především v Německu.

Celkové dispozice budov a kolejí navrhl Ing. Miroslav Chlumecký, autor budoucí úpravy železničních zařízení v Praze, detailní plány budov a architektonické řešení jsou dílem Ing. arch. Vladimíra Weisse. Objekt byl určen ke krátkodobému skladování a rychlému pohybu zboží, zahrnuje sklady výdeje v přízemí a mechanismus překládání přímo do nákladních automobilů, dále rovněž chladírny vybavené vzduchotechnikou situované v suterénu a přístupné výtahy.

Nádraží je dokonalou realizací stavby, plně stavebně i funkčně propojující celý stavební koncept a organismus budovy. Je zároveň dokladem racionalizace provozu, navazující na vývoj tohoto typu, zejména nákladové nádraží v Curychu z r. 1896 a řadu meziválečných realizací v Evropě (Drážďany, Lipsko, Mnichov, Frankfurt, Milán, Varšava). Novinkou proti starším typům těchto budov byly i patrové objekty skladišť, propojené výtahy vč. suterénního patra s propojujícími tunely, nekolidující s drážní manipulací v přízemí objektu.

V rámci funkcionalistické i industriální architektury je nádraží dokonalým a mimořádně dochovaným příkladem nejtěsnějšího propojení architektonického řešení a výrazu s jeho funkcí a strojním vybavením, prorůstajícím celou budovu. V tomto smyslu je Nákladové nádraží Žižkov jednou z nejzachovalejších a nejpromyšlenějších pražských industriálních staveb, i ve středoevropském kontextu. V dokonalé podobě reprezentuje principy a řešení, kterých česká architektura v oblasti průmyslových staveb ve své době dosáhla. Objekt byl prezentován a oceněn na základě prezentace zpracované NPÚ ÚOP HMP rovněž v rámci návštěvy komise UNESCO v tomto roce.

Proces prohlášení nákladového nádraží za kulturní památku měl mimořádně komplikovaný průběh. První návrh podal tehdejší

Obr. 6. Praha 3-Žižkov, čp. 2200, Nákladové nádraží Žižkov (foto M. Kracík, 2014).

Pražský ústav památkové péče (dnes NPÚ ÚOP HMP) Ministerstvu kultury již v roce 1996. Zůstal bez reakce, stejně jako další z roku 2003, poté v roce 2009 NPÚ ÚOP HMP žádá o zahájení řízení. Ministerstvo kultury, po další urgenci památkového ústavu, konečně v roce 2010 zahajuje řízení o prohlášení za kulturní památku. I přes odpor vlastníka Ministerstvo kultury prohlásilo v roce 2010 Nákladové nádraží Žižkov za kulturní památku. Na základě rozkladu, který podal vlastník nemovitosti, společnost České dráhy, tehdejší ministr kultury Jiří Besser zrušil rozhodnutí (o prohlášení za kulturní památku) a vrátil věc k novému projednání. Poté ministerstvo znovu rozhodlo o prohlášení areálu za kulturní památku, ale České dráhy, a. s. podaly znovu rozklad, nová ministryně Alena Hanáková rozhodnutí opět ruší a věc vrací k novému projednání. Na konci roku 2012 ministerstvo potřetí prohlásilo nákladové nádraží kulturní památkou. I potřetí podal vlastník rozklad, ten však byl ministryní kultury již zamítnut, předchozí rozhodnutí potvrzeno a již se nelze proti němu dále odvolávat. Nádraží bylo zapsáno do ÚSKP pod r. č. 105022 (obr. 6).

V současné době je soubor staveb využíván kromě obchodních a skladových účelů pro kulturní náplň jako bienále, výstavy, festivaly apod.

Socha Vzlet, Praha 6-Ruzyně, parc. č. 2893/1, při nájezdu z ulice Evropské na Aviatickou

Originální prostorová plastika je společným dílem sochařů Valeriana Karouška a Jiřího Nováka, který po Karouškově tragické smrti na horolezecké výpravě v Peru v roce 1970 sochu podle návrhu spoluautora zrealizoval. Socha byla v roce 1972 instalována na zelený ostrůvek při odbočce z rychlostní silnice na Chomutov k ruzyňskému letišti. Tvořila poslední článek širší výtvarné koncepce, která měla být součástí výstavby nové komunikace Vítězné náměstí – Ruzyně. V roce 1969 bylo rozhodnuto, že celou trasu vyzdobí umělecká díla významných českých výtvarníků. Z této koncepce se v době nastupující normalizace zrealizoval pouhý zlomek z řady uměleckých děl, které měly lemovat dnešní ulici Evropskou. Plastika „Vzlet“ tvořila symbolický závěr, vygradování a završení celé myšlenky ve smyslu imaginárního vzletu samotného letadla.

Monumentální plastika je složena ze tří prostorových vertikálních křídel s dynamickým zvýrazněným pohybem, vybráním středové části a pevným ukotvením do země. Energií díla zvyšuje umístění laminátové koule v jednom z horních křídel a dále částečné zlacení v prouzcích soustředěné kolem volného středu objektu. Celý objekt o výšce 8,5 m sestává z podnože a těla plastiky.

Obr. 7. Praha 6-Ruzyně, parc. č. 2893/1, socha Vzlet, při nájedzu z ulice Evropské na Aviatickou (foto J. Baláček, 2010).

hlášena za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 22. 5. 2013 (nabylo právní moci 26. 2. 2013) a zapsán do ÚSKP pod r. č. 105131 (obr. 7).

Zahrada s ohradní zdí a bránou v areálu usedlosti čp. 6, Praha 6-Ruzyně, Staré náměstí 3

Zahrada s ohradní zdí a bránou je historickou součástí areálu ruzyňského statku čp. 6, který byl v užším rozsahu zapsán do tehdejšího státního seznamu již v roce 1964. Jeho současná podoba je výsledkem postupného stavebního vývoje, přičemž dochovaná zástavba pochází převážně z 19. století (např. na štítu chlévů se sýpkovým patrem je datace 1819). Jednotlivé hospodářské budovy obklopují v tradičním uspořádání vnitřní dvůr. Původní obytné stavení bylo v letech 1934–1935 nahrazeno novou vilou (není kulturní památkou). Na severu je do návsi orientovaná vstupní brána, další zděná brána stojí mezi dvorem a zahradou, třetí – nyní prohlášená – brána se nachází v ohradní zdi zahrady. Rozsáhlá travnatá zahrada s převážně ovocnými stromy navazuje v jižní části areálu. V jejím terénu jsou dosud patrné reliktů původních zahloubených cest.

Obr. 8. Praha 6-Ruzyně, areál usedlosti čp. 6, zadní brána do zahrady. Pohled od jihozápadu z pozemku vně zahrady (foto J. Baláček, 2012).

Bohužel Vzlet postihl podobný osud jako celou řadu dalších děl ve veřejném prostoru z doby tzv. normalizace. Zůstala sice na svém místě, ale celá léta nebyla prováděna jakákoliv údržba, a to i včetně odstraňování náletové zeleně. V roce 2007 se, díky urgenci Jiřího Nováka, stavem sochy začala zabývat MČ Praha 6, potažmo Galerie hl. m. Prahy (GHMP) pod kterou veřejná plastika spadá. Na základě vyhodnocení stavu J. Novákem a dalšími odborníky se uvažovalo i o vytvoření repliky. V současné době je rozebraná socha uložena v depozitáři GHMP. Na její místo bude umístěna reklama, jejíž výtěžek půjde na opravu plastiky.

Na základě návrhu podaného NPÚ ÚOP HMP roku 2010, byla socha Vzlet pro-

Ohradní zeď z lomové opuky je značně poškozená. Polokruhově zaklenutá brána vrcholím stlačeným segmentovým štítem s korunou krytou pálenou krytinou. Starší dřevěná dvoukřídlá vrata byla při vichřici r. 2012 poškozena a jsou zčásti deponována ve statku. Celý areál usedlosti čp. 6 se dlouhodobě nachází v havarijním stavu a figuruje na seznamu ohrožených nemovitých památek NPÚ. Události posledních let ale dávají naději na záchranu této významné

památky tradiční lidové architektury, která tvoří klíčovou složku zástavby v rámci památkové rezervace Ruzyně. Vlastníci s pomocí dotačních programů Ministerstva kultury přistoupili k postupné záchraně a obnově nejohroženějších částí areálu.

Zahrada s ohradní zdí a branou včetně příslušných pozemků byla prohlášena za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 8. 11. 2013 (nabylo právní moci 2. 12. 2013) a zapsána do ÚSKP pod r. č. 40529/1-1515 (jako součást areálu usedlosti čp. 6, která je již dříve zapsanou kulturní památkou (obr. 8).

Sklady Ferra – administrativní budova s bočním skladem a vrátnicí, čp. 1455, Praha 7-Holešovice, U Pergamenky 11

Velkosklady hutního materiálu firmy Ferra (dříve Bondy), projektované architektem Josefem Křížem, byly zprovozněny v roce 1931. V následujících letech docházelo k dalším úpravám a přístavbám. Jednotlivé budovy rozsáhlého areálu uzavírají zhruba trojúhelný dvůr. Na jihozápadě při Vrbenského ulici stojí největší hlavní skladová budova, severně při Argentinské ulici navazuje křídlo s bývalou železniční vlečkou, v ulici U Pergamenky dále pokračuje vyšší křídlo bočního skladu zakončené administrativní budovou s vrátnicí. V celkové podobě i v technickém provedení s použitím kvalitních materiálů se odráží spojitost stavebníka se železářským průmyslem. Konstrukčně jde o ocelový nýtovaný skelet s vyzdívkami. Architektovi se zde podařilo sjednotit požadavky na funkční nároky industriální stavby s celkovým esteticky příznivým výrazem. Charakteristické jsou zejména fasády s dekorativní geometrickou skladbou keramických výplní evokující hrázďení. Odlišněji – v ryze funkcionalistickém duchu – je pojata administrativní budova s vrátnicí s hladkými bílými fasádami.

Sklady Ferra se řadí k nejvýznamnějším industriálním souborům meziválečné Prahy a dokládají výrazné specifikum této části Holešovic s prolínající se obytnou a průmyslovou zástavbou. Prioritou návrhu Národního památkového ústavu bylo zachování areálu Ferra a jeho prohlášení za kulturní památku v celém rozsahu. Vlastník jako účastník řízení vyjádřil zásadní nesouhlas s prohlášením, ale při vědomí dlouholeté historie a významu souboru deklaroval zájem na zachování vybraných konstrukcí a prvků, jejich zakomponování do nově plánované výstavby, případně realizování jejich jiného účelného využití. S přihlédnutím k mnoha námitkám a okolnostem, zejména k obtížné využitelnosti, Ministerstvo kultury ve svém výsledném rozhodnutí

Obr. 9. Praha 7-Holešovice, čp. 1455, sklady Ferra – administrativní budova s bočním skladem a vrátnicí (foto M. Kracík, 2014).

ze dne 30. 9. 2013 (nabylo právní moci 22. 10. 2013) prohlásilo z celého areálu za kulturní památku jen administrativní budovu s bočním skladem a vrátnicí (zapsáno do ÚSKP pod r. č. 105196, obr. 9). Ostatní části areálu požadovaný status kulturní památky nezískaly.

Hala firmy Horák a Hlava, Praha 8-Libeň, parc. č. 3651/1, 3651/2, Voctářova

Halu bývalé firmy Horák a Hlava nalezneme v Libni, mezi ulicemi Voctářova a Vojenova, jako součást většího areálu někdejších průmyslových podniků. V těsné blízkosti se nacházela továrna bratří Perutzů, která byla rozlehlým výrobním areálem v dolní Libni od 70. let 19. století. Z této významné strojní přádelny, tkalcovny a barvírny se dodnes zachoval pouze komín.

Založení firmy Horák a Hlava se datuje k roku 1920. Stavbu zatím bezpečně dokládá až dobová ortofotomapa z roku 1938. Halu obklopuje řada dalších průmyslových objektů různého typu, stáří i kvality. Předmětná hala firmy Horák a Hlava sloužila pro výrobu speciálních zvedacích strojů a vozidel. V budovách se za 2. světové války vyráběly stroje pro válečné účely a po roce 1948 objekty disponoval ČKD. V roce 1964 byl zpracován projekt pro využití haly jako opravy autobusů,

ten však nebyl realizován. V současnosti se tento objekt nachází bez využití, některé okolní objekty jsou využívány jako opravný automobilů. Hala má půdorysné rozměry cca 83 × 21 m a výšku přes 7 m. Nosnou konstrukci střechy tvoří 13 obloukových dřevěných vazníků s dřevěnými táhly, tzv. Štěpánova střecha. Sbíjené vazníky, na některých místech, zpevňují šrouby se čtvercovými matkami. Jejich rozpon dosahuje 20 metrů. Na povrchu dřeva jsou patrné zbytky protipožárních nátěrů. Vazníky stojí na litinových příhradových sloupech, respektive na zděných příporách. Obvodový plášť tvoří omítaná zeď z plných cihel. Halu osvětluje 15 původních, příčně ložených,

Obr. 10. Praha 8-Libeň, parc. č. 3651/1, 3651/2, hala firmy Horák a Hlava, Voctářova (foto M. Kracík, 2013).

sedlových světlíků ocelové kostry s větracími šachtami (patrně původními). Střešní plášť je tvořen dřevěnými trámky s prkenným záklopem a zespona omítaným bedněním. Funkci krytiny plní asfaltové pásy. Halu obklopují další objekty, tudíž exteriér je patrný jen v některých částech. Štítová fasáda, sjednocující halu s přístavbou, odpovídá stylu moderny 1. republiky: stupňovitý štít, široká římsa, subtilní opěráky. Co se

týče současného stavu, tak na první pohled do interiéru je evidentní, že hala se nachází v dobře zachovalém a poměrně udržovaném stavu. Všech 13 velkorozponových vazníků, subtilní dřevěné konstrukce, se nachází v celistvém stavu. Ani ostatní nosné konstrukce nevykazují žádné větší defekty. Do střešního pláště nezateká, je udržován.

Vybraná hala představuje nejhodnotnější objekt stávajícího souboru staveb, který je torzem někdejšího rozsáhlého průmyslového komplexu. Těžiště památkové hodnoty spočívá v jeho specifické konstrukci střechy. Jedná se o obloukové sbíjené dřevěné vazníky s táhly. Tento typ konstrukce, používaný v období 1. republiky, nesl název Štěpánova střecha a údajně byl oblíbený pro svou efektivitu a nízkou cenu. Do dnešních dní se však dochovalo naprosté minimum těchto příkladů, z nichž některé se v posledních letech dočkaly demolice.

Jako srovnatelný příklad kvalitní konverze lze uvést halu Autobusových garáží Dejvice (parc. č. 2728/1, ul. Podbabská, 1931–32, autoři: A. Janda a J. Žák), která plní funkci krytého parkoviště osobních automobilů pro nový obchodní dům k hale přiléhající.

Na základě návrhu podaného NPÚ ÚOP HMP, byla hala firmy Horák a Hlava prohlášena za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 2. 8. 2013 (nabylo právní moci 28. 8. 2013) a zapsán do ÚSKP pod r. č. 105156 (obr. 10).

Viadukt u Hořejšího rybníka (Nad potokem) – trojmostí, Praha 9-Hloubětín, parc. č. 2618/1, 2618/2, 2619

Trojmostí někdejší trati pražsko-olomoucké dráhy je tvořeno původním kamenným viaduktem vzniklým v roce 1845, rozšířeným na severní straně v roce 1928 betonovým a na jižní straně pak poněkud se odklánějícím mostem vršovické odbočky s nýtovanou konstrukcí na kamenných pilířích.

Původní dvojkolejný viadukt tvoří trojice oblouků na dvou pilířích, ve středním poli protéká Rokytka. Pilíře jsou vyzděny z kvádového zdiva se soklíkem a prostým římsovým zakončením, z něhož vyběhají vlastní oblouky a zdivo, provedené z kamenného spárovaného líce s hrubě opracovanými kvádry. Klenby kryje omítka. Viadukt zakončuje římsa ze sliveneckého mramoru, ve středu na jižní straně opatřena datem 1928. Zábradlí má pozdně secesními prvky členění. Viadukt navazuje na kamennou sešikmenou opěrnou zeď. Most z původní trati 1845 byl opraven v roce 1928.

Rozšiřující viadukt navazuje na severní straně na původní kamenný. Jeho oblouky kopíruje, pilíře se směrem dolů rozšiřují, jejich základovou a soklovou část tvoří zdivo z hrubě opracovaných kvádrů, vlastní pilíře i oblouky z litého betonu se stopami šalování (dnes omítnuto a nabíleno) včetně římsy u pat oblouků. Každý oblouk lemuje jedna vyrytá linie. Navazující opěrné zdi před viaduktem jsou rovněž betonové konstrukce.

Jižní viadukt odbočky nasedá na betonovou opěrnou zeď s nárožním bosováním hrubě opracovanými kamennými kvádry. Vlastní most tvoří příhradová nýtovaná ocelová konstrukce, nesoucí kolejový svršek s jednou kolejí. Otevření se dočkal v roce 1919.

NPÚ ÚOP HMP podal v roce 2008 návrh na prohlášení ještě dalších třech viaduktů společně s tímto. Dva z nich však prošly v roce 2009 ra-

dikální přestavbou a třetí má shodnou konstrukci jako část trojmostí, a tak ministerstvo kultury přihlédlo k námitkám vlastníka a kulturní památkou je neprohlásilo.

Viadukt byl prohlášen za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 20. 12. 2012 (nabylo právní moci 24. 1. 2013) a zapsán do ÚSKP pod r. č. 105020 (obr. 11).

Obr. 11. Praha 9-Hloubětín, parc. č. 2618/1, 2618/2, 2619, viadukt u Hořejšího rybníka (Nad potokem) – trojmostí (foto J. Baláček, 2013).

Děkanství čp. 21, Praha 22-Uhřetěves, náměstí Bratří Jandusů 2

Areál bývalého děkanství v Uhřetěvesi se nachází v centru obce při západní straně náměstí Bratří Jandusů. Hlavní budova děkanství vznikla na místě zbořené starší fary v roce 1913 podle projektu architekta Rudolfa Stockara z Bernkopffů. Jeho architektonické pojetí zde reflektuje jak doznívající klasicizující a historizující styly, tak inspiraci geometrickou secesí, kubismem či modernou. Stavbu provedl stavitel Alois Jenšovský. Součástí prohlášeného rozsáhlého areálu jsou též starší přízemní hospodářské objekty, stodola a zahrada s ohradními zdmi s brankami. Originálně řešenou hlavní patrovou budovu tvoří v zásadě dvě křídla, do jejichž nároží je částečně vtažena střední válcová věžovitá část s předstupující terasou. Na fasádě hlavního průčelí po stranách terasy jsou osazeny dva kruhové medailony (tondo) ve stylu florentského quattrocenta – s náměty P. Marie s dítětem a Kristus Dobrý pastýř (signováno RAKO). Vnitřní dispozice domu je složitá a místy poněkud odlišná od vnějšího uspořádání hmot budovy. Dominantní prostorou interiéru je ústřední hala s atypicky pojatým kruhovým schodištěm. Ve vstupní chodbě je osazena reprezentativní pamětní zakladatelská deska ze sliveneckého mramoru se zlateným rytým textem. V roce 1995 bylo v interiéru dokumentováno několik kusů kubistického nábytku (pravděpodobně také podle návrhu Rudolfa Stockara), který se však v současné době v objektu již nenachází. Areál bývalého děkanství představuje na území Prahy vzácně dochovaný ucelený

Obr. 12. Praha 22-Uhřetěves, čp. 21, areál děkanství. Celkový pohled na hlavní budovu čp. 21 od severovýchodu (foto F. Srovnal, 2014).

soubor církevní stavby i s rozsáhlým hospodářským zázemím. Reprezentativní pojetí hlavní budovy odráží význam stavby začleněné do prostředí tehdejšího městyse, který byl právě roku 1913 povýšen na město Uhřetěves. Nyní zde sídlí Římskokatolický úřad u kostela Všech svatých a Řeholní institut Rozjímavých sester sv. Dominika.

Soubor děkanství v Uhřetěvesi byl prohlášen za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 16. 8. 2013 (nabylo právní moci 6. 9. 2013) a zapsán do ÚSKP pod r. č. 105189 (obr. 12).

Objekty, u nichž bylo v roce 2013 zrušeno prohlášení za kulturní památku

Usedlost Zlatnice čp. 56, Praha 6-Dejvice, Zlatnice 5

Rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 14. 11. 2013 bylo zrušeno prohlášení areálu usedlosti Zlatnice čp. 56 s příslušnými pozemky za kulturní památku (r. č. ÚSKP 44380/1-1936). Důvodem byl zcela torzální stav usedlosti způsobený dlouhodobě zanedbávanou údržbou.

Zlatnice se nachází ve svahu při cestě od Hanspaulky do Šáreckého údolí. Původně barokní usedlost vznikla na místě tří vinic, sloučených ve 2. polovině 17. století zlatníkem Gabrielem Geltenhau-rem, podle kterého bylo odvozeno i později užívané označení „Zlatnice“. K přestavbě do konečné

podoby s několika objekty kolem hospodářského dvora došlo zejména v průběhu 19. století. Zlatnice proslula především jako oblíbené výletní místo pražských německých studentů navštěvujících zdejší hostinec zv. „Šipkapas“, pojmenovaný podle horského průsmyku Šipka v dnešním Bulharsku, místa významných bojů rusko-turecké války z let 1877–1878. Usedlost byla od roku 1976 zapsanou kulturní památkou, ale celá 2. polovina 20. století znamenala zanedbávání

Obr. 13. Praha 6-Dejvice, čp. 56, usedlost Zlatnice. Celkový pohled z přilehlé cesty od severovýchodu (foto M. Lierová, 2013).

údržby ze strany střídajících se vlastníků. Situace výrazně gradovala od přelomu tisíciletí, kdy došlo k zásadnímu narušení zastřešení objektu, čímž se proces chátrání značně urychlil. V roce 2013 tak z budovy usedlosti zbývaly pouze ruiny obvodových zdí (obr. 13).

Jan Baláček, Matyáš Kracík

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE

- Lukáš BERAN 2011: Feroná (původně Velkosklady, a. s. Ferra). In: Slavné stavby Prahy 7. Petr Krajčí (ed.), Praha 2011, 165–166.
- Lukáš BERAN 2012: heslo čp. 1455, Holešovice. Velkosklady, a. s. Ferra. In: Umělecké památky Prahy – Velká Praha (A–L). Pavel Vlček (ed.), Praha 2012, 521–522.
- Jiří HIMLERA 1998: heslo čp. 947, Nové Město, Rondokubistický kancelářský a obytný dům s obchody. In: Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1). Růžena Baťková (ed.), Praha 1998, 510.
- Arnošt KATZ 1937: Nákladové nádraží Praha-Žižkov. Praha 1937.
- Jan MICHÁLEK 1969: Výtvarné návrhy pro trasu Leninovy třídy. Architektura ČSR 28, 1969/2, 109–112.
- Eva PETROVÁ 1992: Valerián Karoušek: sochařské dílo 1953–1970. Katalog výstavy, Litoměřice 1992.
- Milan POLÁK 2005: Praha a železnice. Nádraží, nádražička a zastávky. Praha 2005.
- Pavla SAVICKÁ 2012: Návrat na Šipkapas. Zrození a zánik jedné legendy. Dějiny a současnost 34, 2012/5, 18–19.
- Eva ŠKRDLOVÁ / Libuše VOTAVOVÁ ET AL. 2003: Uhříněves a okolí. Historie a současnost městské části Praha 22. Praha 2003, 51–52.
- Ladislav VALTR 2013: Praha, k. ú. Ruzyně, čp. 6. Obnova bývalé zemědělské usedlosti. Stavebně historický posudek a záměr obnovy. Praha 2013, elaborát vyhotovený v lednu 2013 pro vlastníky usedlosti.
- Pavel VLČEK 1998a: heslo čp. 460a, Nové Město. Vila Voračických z Paběnic. In: Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1). Růžena Baťková (ed.), Praha 1998, 341–342.
- Pavel VLČEK 1998b: heslo čp. 460b, Nové Město. Pozdně klasicistní novostavba nemocnice. In: Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1). Růžena Baťková (ed.), Praha 1998, 342–343.
- Pavel VLČEK 1998c: heslo čp. 460c, Nové Město. Pozdně klasicistní vila ředitele nemocnice. In: Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1). Růžena Baťková (ed.), Praha 1998, 343.
- Pavel VLČEK 1998d: heslo čp. 468, Nové Město. Býv. klášter augustiniánů-poustevníků u sv. Kateřiny. In: Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1). Růžena Baťková (ed.), Praha 1998, 346–349.
- Pavel VLČEK 2012: heslo čp. 56, Dejvice. Zříceniny usedlosti Zlatnice. In: Umělecké památky Prahy – Velká Praha (A–L). Pavel Vlček (ed.), Praha 2012, 254–255.

ŽIVOTNÍ JUBILEUM DANY STEHLÍKOVÉ

Nemáme v našich zemích mnoho historiček umění, které mají za sebou ve věku, kdy je na velké bilancování ještě dost času, tak rozsáhlé vykonané dílo. A ještě méně bychom mezi všemi kolegy našli ty, kteří dokázali radikálně měnit zájmové a profesní oblasti v rámci oboru a uplatnit svůj hluboký ponor při zpracování témat z různých slohových a časových období.

Dana Stehlíková se narodila 10. srpna 1954 v Praze. V roce 1973 odmaturovala

ve vyhlášeném Akademickém gymnáziu ve Štěpánské ulici na Novém Městě v Praze. Formovalo ji jednak prostředí kolem katolické hudební skupiny Poutníci při kostele Nejsvětějšího Srdce Páně na Vinohradech a dále výtvarné zaujetí především o kresbu a grafiku. Zájem o dějiny umění u ní dozrál při studiu matematiky a výtvarné výchovy na pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v letech 1973–1977, pro jehož završení vypracovala diplomovou práci na téma *České ilustrace historické literatury pro děti*, kde uplatnila i své vlastní kresby. Hned po promoci nastoupila do Dolních Chaběr na archeologický výzkum Pražského střediska státní památkové péče a ochrany přírody (dnešního Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v hl. m. Praze) s pracovním zařazením kopáč, ale brzy povýšila na referentku objektů, dotčených stavbou metra. Zabývala se zde mimo jiné zpracováním uměleckořemeslných nálezů z archeologických výzkumů a spolupracovala na stavebně-historických průzkumech. Výsledky svých zjištění, které se týkaly např. novoměstských kostelů Nejsvětější Trojice ve Spálené ulici a Panny Marie Sněžné, krypty kostela sv. Markéty v Břevnově, substrukcí areálu zaniklého kláštera na Zbraslavi, pravidelně publikovala v časopise *Umění*, ve sbornících *Staletá Praha*, a dalších periodikách. Již z pedagogické fakulty přebíhala v letech 1975–1980 ke studiu dějin umění na filosofické fakultě, kde o rok později získala titul PhDr. na základě rigorózní práce *Pražští zlatníci v letech 1420–1524*. S tímto titulem se ovšem jubilanťka nespokojila a roky 1985–1989 zasvětila externí vědecké aspirantuře v Ústavu teorie a dějin umění při Československé akademii věd. Roku 1990 obhájila kandidátskou disertační práci *Objednavatelé uměleckého řemesla za vlády krále Jana Lucemburského 1310–1346*.

Po odchodu z památkové péče v roce 1990, kde Dana Stehlíková zažila i šikanování za svou kritiku nepřiměřených náloží při ražbě pražského metra, které poškodily kostel Nejsvětější Trojice ve Spálené ulici a okolní domy, se stala vědeckou pracovnící a kurátorkou sbírek textilu, drahých kovů a jiných materiálů Uměleckopřemyslového muzea v Praze. Odtud byla vyslána v letech 1990–1992 na postgraduální kurátorské studium do Institutu für Kulturwissenschaft ve Vídni a v dolnorakouské Kremži. V té době už začala také se svou pedagogickou činností: v letech 1991–1996 přednášela předmět *Umělecká řemesla* na fakultě architektury Českého vysokého

škola. V letech 1991–1996 přednášela předmět *Umělecká řemesla* na fakultě architektury Českého vysokého

Dana Stehlíková v knihovně Vyšehradské kapituly při přípravě stálé expozice tamní klenotnice (foto K. Lojka, 2006).

Předvádění románské stříbrné čelenky z 12. stol. studentům VŠUP v trezoru Národního muzea (foto neznámý student, 2012).

učení technického, během let 1994–1995 zlatnictví a kovolíctví na katedře dějin umění FF UK, obojí jako externí učitelka v rámci postgraduálního studia. Od roku 1998 do současnosti působí jako vědecká pracovnice a kurátorka sbírek drahých kovů a Lapidária Národního muzea v Praze. Dva semestry vedla gemologický seminář na Přírodovědecké fakultě UK v Praze, který se zabýval

Při provádění expozic Lapidária Národního muzea (foto Džamila Stehlíková, 2011).

Pražská muzejní noc 2014 v Lapidáriu Národního muzea (foto neznámý návštěvník).

val využitím drahokamů ve zlatnictví a glyptice. Její pedagogické schopnosti zažívají i posluchači ateliéru Kov a šperk Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, kde přednáší od roku 2004 dějiny šperku.

Svůj zájem o precíza, historický šperk, drahé kameny a rody zlatníků, působících na našem území, kterým věnovala mnoho dílčích článků v odborných časopisech a tematických sbornících, korunovala v roce 2003 rozsáhlou publikací Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, která patří mezi zásadní příručky historiků umění i výtvarníků, zabývajících se touto problematikou. Vznikl tak korpus, na němž by za jiných okolností pracoval velký tým odborníků. Autorka připravuje dodatky s puncovními tabulkami.

Velmi důležitou náplní práce Dany Stehlíkové zůstává pořádání výstav a vypracování vědeckých statí a hesel do katalogů. Bez její spolupráce se neobejde žádná větší výstava, kde je prezentováno zlatnictví a jiná umělecká řemesla od středověku po novověk. Z větších výstavních projektů jmenujme alespoň Gotika v západních Čechách (1995), Rudolf II. a Praha

(1997), Sláva barokní Čechie (1999), Od gotiky k renesanci, výtvarná kultura Moravy a Slezska v Brně, Olomouci a Opavě (1999), Karel IV. a Praha v New Yorku (2004), nebo Královský sňatek v Praze (2010). Z církevního umění připomeňme výstavy k miléniu Břevnovského kláštera (1993), k výročí kláštera v Oseku roku 1994 nebo Z pokladů litoměřické diecéze v Litoměřicích (1997). Dana Stehlíková je členkou mezinárodních profesních společností (např. ICOM ICAA, Society of Jewellery Historians v Londýně nebo německé Görres-Gesellschaft).

Jubilantka má před sebou ještě dlouhá léta, která jistě, jak jinak, vyplní horlivou vědeckou prací. Přejme jí k tomu neutuchající elán a dobré zdraví.

Helena Čížinská

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE DANY STEHLÍKOVÉ

- Smíchov zmizelý a mizející. Staletá Praha 11, 1982, 145–156.
- Příspěvek k ikonografii románské dlaždicové podlahy z Dolních Chaber. In: Itálie, Čechy a střední Evropa. Sborník příspěvků z konference Katedry dějin umění FF UK, Praha 1983, 97–108.
- Pražské zlatnické dílny v 15. století. *Archaeologia historica* 15, 1983, 267–286.
- Litina v pražském domě 19. a počátku 20. století. Staletá Praha 13, 1983, 43–57.
- Zajištění kostela Nejsvětější Trojice ve Spálené ulici před výstavbou metra. Staletá Praha 13, 1983, 147–155.
- Exkurs 1. Zpracovatelé kovů v přemyslovské Praze. In: Hubert Ječný et al., Praha v raném středověku. *Archaeologica Pragensia* 5, 1984/2, 263–277, 211–288.
- Dvě krypty novoměstského kostela Nejsvětější Trojice (s Hanou Hanákovou). *Pražský sborník historický* 15, 1984, 93–110.
- Zajištění a průzkum podzemních prostor kostela Panny Marie Sněžné před výstavbou metra. Staletá Praha 14, 1984, 111–120.
- Pražští zlatníci v letech 1400–1471. Staletá Praha 14, 1984, 171–187.
- Marginálie k umění doby posledních Přemyslovců (s Janem Sommerem a Jiřím Varhaníkem). *Umění* 32, 1984, 23–47.
- Sklo ve středověké Praze. In: *Zpravodaj dobrovolných aktivit státní památkové péče* 24, (editorka), Praha 1984, 1–8.
- Krypta kláštera v Břevnově (s Petrem Sommerem). Praha 1985.
- Výzkum staroměstské osady Na louži (s Michalem Trymlem). Staletá Praha 16, 1986, 85–98.
- Nové prameny k dějinám klášterního kostela cisterciáků na Zbraslavi (s Klárou Benešovskou, Hubertem Ječným a Michalem Trymlem). *Umění* 34, 1986, 385–8, 409.
- Nález kovolitecké dílny z přelomu 18. a 19. století v kostele sv. Vavřince pod Petřínem v Praze (s Janem Mjartanem). *Sborník z dějin hutnictví* 16, 1987, 266–276.
- Nález gotické nástěnné malby v domě čp. 789/I na Haštalském náměstí. Staletá Praha 18, 1988, 97–102.
- Pražské kachle doby gotické a renesanční (s Vladimírem Brychem a Jaromírem Žegklitzem). *Katalog výstavy*, (editorka s J. Žegklitzem), Praha 1989.
- Archeologické a stavebněhistorické výzkumy v areálu prelatury zbraslavského kláštera v letech 1984–1989 (se Zdeňkem Dragounem). Staletá Praha 22, 1990, 135–164.
- Značky na technické keramice z archeologických výzkumů Prahy. In: *Kamenické a domovní značky (merky)*. Sborník příspěvků ze semináře konaného 16.–17. 2. 1989 v Olomouci, Olomouc 1991, 76–87.
- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze: přírůstky sbírek z let 1986–1991 (s Ivou Janákovou). *Katalog výstavy*, (editorka), Praha 1992.
- Nejstarší pečeti Vyšehradské kapituly a jejího duchovenstva do roku 1420. In: *Královský Vyšehrad*. Sborník příspěvků k 900. výročí úmrtí prvního českého krále Vratislava II. (1061–1092), Jiří Huber / Bořivoj Nechvátal (eds), Praha 1992, 171–186.
- K českému zlatnictví doby husitské a pohusitské. *Umění* 40, 1992, 301–311.
- Břevnovský klášter. *Průvodce výstavou, kostelem a kryptou*. Praha 1993.
- Středověká podoba Břevnovského kláštera (s kolektivem autorů); Středověké umělecké památky z Břevnova (s kolektivem autorů); Umělecké řemeslo v břevnovsko-broumovském opatství (s kolektivem autorů). In: *Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově*. Editor neuveden, Praha 1993, 27–40; 41–59; 180–222.
- Gioielli di Praga dal rinascimento all'art déco. *Katalog výstavy*, (editorka s Terezou Rubešovou), Milano 1993.
- Pečeti sedleckých cisterciáků z let 1227–1422. *Památky středních Čech* 7, 1993/2, 40–46.
- Svatý Jan Nepomucký v lidové uctě (s Janem Roytem a Vitem Vlnasem). *Katalog výstavy*, Kašperské Hory 1993.
- Artis pictoriae amatores*. Evropa v zrcadle pražského barokního sběratelství. *Katalog výstavy – hesla*, Lubomír Slavíček (ed.), Praha 1993.
- Hl. Johann von Nepomuk 1393–1993. *Katalog výstavy – hesla*, Jan Royt / Johanna von Herzogenberg (eds), München-Prag 1993.
- Světki v strednej Európe. Die Heilige in Zentraleuropa. *Katalog výstavy – hesla*, Ivan Rusina (ed.), Bratislava 1993.
- Das Plenar und der Arm der hl. Margarethe in Břevnov. In: *Tausend Jahre der Benediktiner in den Klöstern Břevnov, Braunau und Rohr 993–1993*. (=Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktinerordens, Ergänzungsband 33), Johannes Hofmann (ed.), München-St. Ottilien 1993, 325–340.
- Nechte maličkých přijít ke mně – dítě v náboženském obřadu a umění. In: *Vše pro dítě*. *Katalog výstavy*, Eva Uchalová (ed.), Praha 1993, 13–16, 73–75.
- hesla *Architektura; Hodinářství; Kovolitectví; Kovotepectví; Nábytek; Zlatnictví*. In: *Všeobecná encyklopedie v 8 svazcích*. Martin Marek / Jitka Vostradovská (eds), nakl. Diderot, Praha 1993–2001.
- Břevnovský klášter a okolí. Praha 1994.
- Pokladnice Řádu křižovníků s červenou hvězdou. Praha 1994.
- From the Golden Treasury of Prague. Goldsmithwork from the Museum of Decorative Arts in Prague and the Jewish Museum in Prague. *Katalog výstavy – tři krátké stati*, (editorka), Ramat-Gan 1994.
- Pečeti břevnovských a broumovských benediktiňů do roku 1638. In: *Milénium břevnovského kláštera (993–1993)*. Sborník příspěvků z konference, Marie Bláhová / Ivan Hlaváček (eds), Praha 1994, 173–186.

- Restitutio in integrum. Navracené poklady. Katalog výstavy – hesla, Marie Mžýková / Tomáš Hladík (eds), Praha 1994.
- Svatý Václav v umění 17. a 18. století. Katalog výstavy – hesla, Jan Royt (ed.), Praha 1994.
- Some Enamels of the XIVth Century from Czech Collections. *Annali di Scuola normale superiore in Pisa. Classe di lettere e filosofia, Serie 3, vol. 24, (Pisa) 1994, 643–660.*
- Tři neznámé zlatnické práce z Prahy: předběžná zpráva. *Umění 41, 1994, 319–322.*
- Poutě do Staré Boleslavi (s Janem Roytem a Pavlem Štěpánkem). Katalog výstavy, bez editora, Brandýs nad Labem 1995.
- Nová encyklopedie českého výtvarného umění; hesla. Alena Adlerová / Anděla Horová (eds), Praha 1995.
- Cesty a cestovatelé v raném novověku. Katalog výstavy – hesla, Zdeněk Hojda / Vít Vlnas (eds), Litoměřice 1995.
- hesla Zlatnictví; Pečeti a pečetidla; Náhrobní skulptura. In: *Gotika v západních Čechách 1250–1550, sv. 2 a 3. Katalog výstavy – hesla, Jiří Fajt (ed.), Praha 1995, 491–503; 504–521; 614–617.*
- Pohřební výbava českého krále Rudolfa Habsburského. Katalog výstavy – hesla, Milena Bravermanová (ed.), Praha 1995.
- Kabinety umění a kuriozit, pět století sběratelství uměleckého řemesla. Katalog výstavy – hesla s Libuší Brožkovou / Helenou Honcoopovou / Radimem Vondráčkem, (editorka), Praha 1995.
- 800 let kláštera v Oseku 1196–1996 (s kolektivem). Katalog výstavy, (editorka), Osek-Praha 1996.
- K počátkům pokladnice kláštera v Teplé. In: *Gotika v západních Čechách. Sborník příspěvků z konference k 70. narozeninám prof. Jaromíra Homolky. Jiří Fajt (ed.), Praha 1996, 145–154.*
- Pečeti a pečetidla cisterciáků z Oseka. In: *Osm set let kláštera Osek. Norbert Krutský (ed.), Osek 1996, 233–244.*
- Práce z kovů a různých materiálů. In: *Vojtěch svobodný pán Lanna. Sběratel, mecenáš a podnikatel. Katalog výstavy, Filip Wittlich (ed.), Praha 1996.*
- Cistercian Seals in Bohemia and Moravia between 1220 to 1520. *Revue Citeaux. Commentarii cisterciensses 47, 1996, 329–347.*
- Umělecké památky Prahy – Staré Město, Josefov; hesla. Pavel Vlček et al., Praha 1996.
- Bronzová legenda o sv. Vojtěchu (s Michalem Trymlem). Praha 1997.
- Umělecké řemeslo. (=Z pokladů Litoměřické diecéze, sv. 3). Katalog výstavy, (editorka), Litoměřice 1997.
- Plakety Stanislava Suchardy. In: *Důvěrný prostor / nová dálka: Umění pražské secese. Katalog výstavy, Petr Wittlich (ed.), Praha 1997, 218–223.*
- Rudolf II. a Praha. Císařský dvůr a residenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy. Katalog výstavy – hesla, Eliška Fučíková (ed.), Praha-Londýn-Milano 1997.
- Středověké pečeti se sv. Vojtěchem ve střední Evropě. In: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu. Jaroslav Václav Polc (ed.), Praha 1997, 131–139.*
- Svatý Vojtěch. Tisíc let svatovojtěšské tradice v Čechách (997–1997). Katalog výstavy – hesla, Milena Bartlová (ed.), Praha 1997.
- Palmerova sbírka šperku I. Starožitnosti a užití umění 4, 1997/6, 5–7.
- Palmerova sbírka šperku II, III, IV (s Jaroslavem Hyřlem). Starožitnosti a užití umění 4, 1997/7–8, 6–9; 1997/10, 2–3; 1997/12, 6–7.
- Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1); hesla. Růžena Batková et al., Praha 1998.
- Žerd' praporu spolku Rastislav v Blansku – jediný zlatnický návrh Josefa Mánesa. Blansko 1998.
- Bijoux de Bohême (s Miroslavem Coganem). Katalog výstavy – stať a hesla, Miroslav Cogan (ed.), Bruxelles 1998.
- L'art gothique tardif en Bohême, Moravie et Silésie 1400–1550. Katalog výstavy – hesla, Kaliopi Chamonikola (ed.), Bruxelles 1998.
- Svatovojtěšské památky uměleckého řemesla X.–XV. věku v Čechách. In: *Środkowoeuropejskie dziedzictwo świętego Wojciecha. Sborník příspěvků z mezinárodní konference historiků v Zabrze 1997. Antoni Barciak (ed.), Katowice 1998, 249–263.*
- Zeit und Ewigkeit. 128 Tage im Kloster St. Marienstern. Katalog výstavy – hesla, Judith Oexle / Markus Bauer / Marius Winzeler (eds), Halle an der Saale 1998.
- Umělecké památky Prahy – Malá Strana. Pavel Vlček et al., Praha 1999.
- Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550, II–IV. Kaliopi Chamonikola / Ivo Hlobil / Marek Perůtka (eds), Brno-Olomouc-Opava 1999.
- La reliquiaire de la mitre de Saint Eloi à Prague, étude pluridisciplinaire (s Martinem Mádlem). *Bulletin du CIETA 76, 1999, 77–87.*
- Biedermeier. Arte e cultura nella Mitteleuropa 1815–1848. Katalog výstavy – hesla, Radim Vondráček / Vít Vlnas (eds), Padova 2000.
- Die Krönungen – Kaiser und Könige in Aachen. Katalog výstavy – hesla, Mario Kramp (ed.), Aachen 2000.
- L'ultimi fiori del Medio Aevo. The Last Flowers of the Middle Ages. From Gothic to the Renaissance in Moravia and Silesia. Katalog výstavy – hesla, Ivo Hlobil (ed.), Roma 2000.
- Poklad vyšehradské kapituly a klenoty vyšehradských prelátů. In: *Královský Vyšehrad 2. Sborník příspěvků ke křesťanskému miléniu a k posvěcení nových zvonů na kapitulním chrámu sv. Petra a Pavla. Bořivoj Nechvátal (ed.), Kostelní Vydří 2001, 193–208.*
- Mexické dobrodružství císaře Maxmiliána Habsburského. Katalog výstavy – hesla, Lubomír Sršeň (ed.), Praha 2001.

- Sión – Jeruzalém – Praha. Katalog výstavy – hesla, Gejza Evermod Šidlovský / Johanna von Herzogenberg (eds), Praha 2001.
- Sláva barokní Čechie. Umění, kultura a společnost 17. a 18. století. Katalog výstavy – hesla, Vít Vlnas (ed.), Praha 2001.
- Wiener Tafelsilber aus der Sammlung Nationalmuseums Prag. Wien 2002.
- Carbunculus, Granatus, Zrnakocz. Sedmáct století českého granátu. Katalog výstavy, autorka textu a editorka, Praha 2002.
- Europas Mitte um 1000. Střed Evropy okolo roku 1000. Katalog výstavy – hesla, Hans-Martin Hinz / Alfried Wiczorek (eds), Berlin-Praha-Budapest 2002.
- Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví. Praha 2003.
- Ostrovské náhrobky a pečeti z let 1220–1520. In: Tisíc let kláštera na Ostrově (999–1999), (editorka s Vladimírem Brychem), Praha 2003, 75–102.
- V zrcadle stínů. Morava v baroku 1670–1790. Katalog výstavy – hesla, Jiří Kroupa (ed.), Rennes-Brno 2003.
- The Bohemian Garnet. Prague 2004.
- Bohemia sancta. Poklady křesťanského umění z českých zemí (s Milenou Bartlovou a Janem Roytem). Katalog výstavy, (editorka), Syrakusy-Caltanissetta 2004.
- Thunovské ornáty z kostela Nejsvětější Trojice v Jílovém u Děčína (se Stanislavem Kasíkem). Děčínské vlastivědné zprávy 14, 2004/2, 3–15.
- The Bohemian Garnet. 2. opravené a doplněné vydání, Prague 2005.
- Poutní místa. In: Český les. Příroda, historie, život. Vladislav Dudák (ed.), Praha 2005, 485–494.
- Prague the Crown of Bohemia (1347–1437). Katalog výstavy – hesla, Barbara Drake Boehm / Jiří Fajt (eds), New York 2005.
- Dva pomníky Habsburků ve Františkových Lázních. In: Sborník Chebského muzea 2004, Cheb 2005, 73–87.
- Klenotnice Vyšehradské kapituly. Praha 2006.
- hesla Řezby ve slonovině, kosti a zimostrázu (s Pavlem Černým); Zlatnictví, emailérství a kovolictví; Francouzské středověké pečeti. In: Du bon du coeur. Poklady francouzského středověkého umění v českých a moravských sbírkách. Katalog výstavy, Pavol Černý / Ondřej Jakubec (eds), Olomouc 2006, 151–178, 179–208, 209–214.
- Croce di Vyšší Brod. In: Nobiles Officinae. Perle, filigrane e trame di seta dal Palazzo Reale di Palermo. Katalog výstavy, Maria Andaloro (ed.), Caltanissetta 2006, 239–242.
- Man of Sorrows in Ecclesiastical Silver Between 1450–1530, and his Bohemian Roots. In: Wokół Wita Stwosza. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej w Muzeum Narodowym w Krakowie 19–22 maja 2005. Dobrosława Horzela / Adam Organisty (eds), Kraków 2006, 314–323.
- Nejstarší památky svatého Eligia v pokladu cechu pražských zlatníků. Les plus anciens monuments du St. Eloi au trésor de la corporation des orfèvres de Prague. In: Z Noyonu do Prahy. De Noyon à Prague. Le culte de Saint Éloi en Bohême médiévale. Hana Pátková (ed.), Praha 2006, 157–215.
- Karel a Naděžda Kramářovi doma (s Janou Čechurovou a Miroslavou Vandrovcovou). Praha 2007.
- Malíř a restaurátor Jan Mikuláš Hála (s Janem Olejníkem, Dimitrijem Slonim). Monografie, (editorka), Blatná 2007.
- Bavorsko – Čechy. Bayern – Böhmen. 1500 Jahre Nachbarschaft. Katalog výstavy – hesla, (editorka s Petrem Wolfem), Augsburg 2007.
- Vyznamenání, kořist či zbožný dar? Ke zlatnictví, klenotnictví a glyptice 1. poloviny 17. století. In: Inter Arma silent Musae. Katalog výstavy, Eliška Fučíková / Ladislav Čepička (eds), Praha 2007, 335–341.
- Fragmenty tkanin a kůže z hlavního oltáře vyšehradské baziliky (s Alenou Filipovou a Vendulkou Otavskou). In: Královský Vyšehrad 3. Sborník příspěvků ze semináře Vyšehrad a Přemyslovci. Bořivoj Nechvátal / Jiří Huber / Jan Kotous (eds), Kostelní Vydří 2007, 167–187.
- Monstrance z Rounku u Jihlavy. Archeologické výzkumy na Vysočině 1, 2007, 244–249.
- Biedermeier. Umění a kultura v českých zemích 1814–1848. Katalog výstavy – hesla, Radim Vondráček (ed.), Praha 2008.
- Svatý Václav, ochránce České země. Publikace k výstavě, kolektiv autorů, (editorka), Praha 2008.
- Archeologické nálezy českých klenotů druhé poloviny 13. století (s Evou Matějkovou). In: Čechy jsou plné kostelů – Boemia plena est ecclesiis. Sborník k devadesátinám Anežky Merhautové. Milada Studničková (ed.), Praha 2009, 351–367.
- More valuable than originals? The Plaster Cast Collection in the National Museum of Prague (1818–2008): its History and Predecessors. In: Plaster Casts: Making, Collecting And Displaying From Classical Antiquity To The Present. Rune Frederiksen / Eckart Marchand (eds), Berlin–New York 2009, 519–538.
- Éra cylindrů a diamantů, k životnímu stylu manželů Kramářových. In: Karel Kramář (1860–1937), život a dílo. Supplementum. Jan Bílek / Luboš Velek (eds), Praha 2009, 616–631.
- Klenoty tří mudrců. In: Geertgen tot Sint Jans, triptych s Klaněním tří králů ze sbírek Pražského hradu. Ivana Kyzourová / Milena Nečásková (eds), Praha 2010, 15.
- Nejstarší české kaple Božího hrobu a poutě. In: Být poutníkem v dobách minulých a dnes. Sborník příspěvků z vědecké konference Poutní cesty na Šumavě, konané v Jiříčném v dubnu 2010. Zavlekov 2010, 16–23, 86.
- Nenáviděná a zapomenutá: česká královna Beatrix Bourbonská. Dějiny a současnost 32, 2010/12, 17–20.
- Zlatnictví v Čechách 1270–1324; Jan Volek a Ornamenta Ecclesiae. In: Královský sňatek 1310 Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský. Katalog výstavy, Klára Benešová (ed.), Praha 2010, 450–478, 510–515.

- Královský sňatek 1310 a expanze Lucemburků ve 14. a 15. století / Mariage royal 1310 et expansion de la maison de Luxembourg aux XIV et XV siècles. Sochařské a kamenické práce za vlády posledních Přemyslovců a prvních Lucemburků (s Paulem Marguem a Vannou Colling-Kerg). Obrazová publikace k výstavě, Praha 2010.
- Umění české reformace 1380–1620. Katalog výstavy – hesla, Kateřina Horníčková / Michal Šroněk (eds), Praha 2011.
- stať Hodinářství. In: Rožmberkové. Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami.; stať + hesla, Jaroslav Pánek (ed.), České Budějovice 2011, 234–239.
- Svatá Anežka Česká, princezna a řeholnice. Publikace s katalogem k výstavě – hesla, Vladimír Kelnar (ed.), Praha 2012.
- Stříbrný oltář a jeho příslušenství v kontextu evropského stříbrnictví / Der silberne Altar und sein Zubehör im Kontext der europäischen Silberschmiedekunst. In: Stříbrný oltář v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně. Sborník příspěvků přednesených na konferenci konané v kapitulní síni Augustiniánského kláštera na Starém Brně 21. října 2010. Martin Číhalík / Pavel Suchánek (eds), Brno 2011, 141–177.
- Umělecké památky Prahy – Velká Praha A–L.; hesla, Pavel Vlček et al., Praha 2012.
- Svatovítský poklad. Katalog stálé výstavy – hesla, Ivana Kyzourová (ed.), Praha 2012.
- K původu Michelské madony a jejího dárce. In: Artem ad vitam: kniha k počtě Ivo Hlobila. Helena Dáňová / Klára Mezihoráková / Dalibor Prix (eds), Praha 2012, 305–314.
- Dary tří vyšehradských kněží Národnímu muzeu. In: Královský Vyšehrad 4. Sborník příspěvků ze semináře 940 let královské kolejiatní kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. Bořivoj Nechvátal (ed.), Praha 2012, 355–373.
- Klenoty a odznaky střelců 14.–17. století. In: Arma diaboli – O kuši a střelcích. Vladimír Brych (ed.), Praha 2012, 87–100.
- Poklady ze Slezské Středy a ze St. Mariensternu v reprezentaci Lucemburků. In: Lucemburkové: česká koruna uprostřed Evropy. Lenka Bobková / František Šmahel (eds), Praha 2012, 455–457.
- Miniatury pomníků. In: Metamorfózy politiky. Pražské pomníky 19. století. Katalog výstavy, Kateřina Kuthanová / Hana Svatošová (eds), Praha 2013, 127–137.
- Jirušovy památky historické a umělecké. Sborník Národního muzea, řada A–Historie 67, 2013/3–4, 29–34.
- Josef Opitz v Národním muzeu (1941–1945). In: Josef Opitz (1890–1963). Sborník příspěvků z vědecké konference konané 15.–16. 10. 2013 v Okresním muzeu v Chomutově. Renáta Gubíková / Markéta Pronteková (eds), Chomutov (v tisku).
- Otevři zahradu rajskou. In: Benediktini v srdci Evropy 900–1350. Katalog výstavy – hesla, Jan Klípa / Petr Sommer (eds), Praha v tisku.

S přáteli v cíli Svatojakubské pouti (220 km) v katedrále sv. Jakuba Většího v Santiago de Compostela (foto neznámý poutník, 14. 5. 2014).

ERRATA K ROČNÍKU XXIX

1/2013, J. Mazal, str. 48

Tři velké zvony z 21. století byly zavěšovány společně do severní věže dne 19. února 2008. Do té doby byly vystaveny v kostele, kde je na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie, 8. prosince 2007 vysvětil českobudějovický biskup Mons. Jiří Paďour.

2/2013, J. Beránek – F. Iša, str. 206

Výsledek „Z historie tzv. Fabiánovského kapitulního mlýna na Botiči“ vznikl v rámci výzkumné činnosti NPÚ a byl financován z rozpočtu NPÚ.